

KIRJA HOIVATYÖN TUTKIJOILLE JA KEHITTÄJILLE

Anneli Anttonen, Heli Valokivi & Minna Zechner (toim.):

Hoiva. Tutkimus, politiikka ja arki.

Tampere, Vastapaino 2009. 298 s.

Hoiva on yksi keskeinen sosiaali- ja yhteiskuntapolitiittinen peruskysymys, jota on viime vuosina tarkasteltu useissa sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön oppikirjoissa. Anneli Anttonen, Heli Valokiven ja Minna Zechnerin toimittama kirjaus on selkeästi kirjoitettu monipuolinen artikkelikokoelma, joka omalla tavallaan tuo lisävalaistusta hoivaa koskevaan aikalaiskeskusteluun nyky-yhteiskunnassamme.

Kuten kirjan toimittajat toteavat, hoiva on kauttaaltaan moni-ilmeinen teema, jota voidaan lähestyä monesta eri näkö- ja tarkastelukulmasta. Ehkä juuri hoivakysymyksen moniulotteisuus tekee siitä aiheena kiehtovan ja puoleensavetävän, mihin monet tutkijat ovat erityyppisissä projekteissa innokkaasti tarttuneet. Samalla kun hoivasta on tullut laaja ja yleinen keskustelunaihe niin sosiaali- ja terveyspoliittisilla arjen näytämöillä kuin myös yhteiskunnassa yleisesti ottaen, siitä on myös muotoutunut aihealue, jota voi olla toisinaan vaikea tai ainakin haasteellista fokusoida tarkasti ja täsmällisesti. Tämän kirjan tavoitteena on selvästikin rakentaa hoivaan liittyvästä aikalaiskeskustelusta ja sitä koskevasta tutkimuksesta laaja-alainen kokonaiskuva.

Kirja koostuu johdanto- ja yhteenveto-luvun lisäksi kahdeksasta artikkelista, joissa kirjoittajat nostavat esiin mitä erilaisempia tutkimuksen, politiikan ja arjen välisiä suhteita hoivatyön kontekstissa. Tutkimuksen näkökulma on luonnollisesti keskeisessä osassa kaikissa artikkeleissa, mikä on ymmärrettävää ottaen huomioon kirjan synnyn taustalla olevat useat Suomen Akatemian hankkeet. Poliitiikan näkökulma on vahvasti näkyvillä niin Anneli Anttonen ja Teppo Krögerin artikkeleissa kuin myös Katja Revon ja Krögerin yhteisartikkelissa, jotka kaikki ta-

valla tai toisella luovat taustoittaan keskeistä perustaa hoivatyön arjen käytäntöjen ymmärrykselle.

Arjen näkökulmaan lukija saa puolestaan kaikkein parhaiten tuntea artikkeleista ”Ristiriitainen omaishoiva – läheisen auttamisesta kunnan palveluksi” (Heli Valokivi ja Minna Zechner), ”Hoivan tarve ja vanhan ihmisen toimintakyky” (Zechnerin ja Valokiven toinen kirjoitus), ”Koti hoivan tilana” (Liisa Sointu) sekä ”Pienten lasten kotihoito – puolesta ja vastaan” (Katja Repo). Rajapinnat tutkimuksen, politiikan ja arjen välillä ovat monissa edellä mainituissa artikkeleissa enemmän tai vähemmän keskenään sekoittuneita tavalla, joka osoittaa näiden näkökulmien kuuluvan hoivakeskustelun yhteydessä erottamattomasti yhteen.

Hoivapolitiikka määrittää hyvin pitkälti ne raamit, joissa hoivatyön arjen käytännöt voivat toimia. Hoivatutkimus puolestaan pystyy parhaimmillaan tarkastelemaan niin yleisellä tasolla kuin kohdennetusti erityisten kysymysten kautta harjoitetun hoivapolitiikan suhdetta hoivatyön arjen työkäytäntöihin.

Kaiken kaikkiaan Anttonen, Valokiven ja Zechnerin toimittama kirja on jo pelkästään ajankohtaisuutensa ja moni-ilmeisyytensä takia tervetullut julkaisu hoivaa käsittelevän kirjallisuuden suureen joukkoon. Kirjan temaattinen kolmijako tutkimuksen, politiikan ja arjen välillä on epäilemättä aina haasteellinen asetelma mihin tahansa kirjaan – eikä varmasti vähiten hoivaa käsittele-

vään artikkelikokoelmaan, jonka kohdalla monien lukijoiden päähuomio kohdistuu useimmiten juuri hoivaan arjen työikänteenä muiden edellä mainittujen näkökulmien jäädessä taka-alalle.

Kirjan lopussa esitetyt pohdinnat hoivaan liittyvän tutkimuksen moninaisista haasteista tarjoavat kuitenkin vasta-

uksia moniin kysymyksiin, jotka varmasti askarruttavat niin hoivatutkijoita kuin myös hoiva-ammattilaisia. Jotta hoivatyö ammattina voisi kehittyä ja uudistua nyky-yhteiskunnan odotuksia ja tarpeita vastaavaksi, tarvitaan uudenlaisia teoreettis-metodologisia ja tutkimuksellisia ideoita ja lähestymistapoja hoivatyön, hoivatyöyhteisöjen ja myös hoiva-ammattin johtajuuden kehittämiseksi. On silti syytä muistaa, etteivät tutkimus- ja kehittämistyön maailmassakaan uudet ideat ja avaukset koskaan synny itsestään. Ne, kuten kaikenlainen sosiaalinen ja innovatiivinen toiminta ylipäänsä, tarvitsevat aina toiminta-alustakseen riittävän hedelmällisen maaperän yhdistettynä kehittämistyöstä kiinnostuneeseen hoiva-ammattiväkeen.

Hoivatutkimus ei saa eikä voikaan olla olemassa vain tutkimusta ja sen piirissä syntyviä teorioita varten, vaan ennemminkin sen tulee kyetä palvelemaan työelämän arjen käytännön kehittämisyhtymyksiä. Hoiva moninaisena teemana tarjoaa luonnollisesti tutkijoille monentyyppisiä mahdollisuuksia tarttua tilaisuuksiin, joilla pyritään kehittämään hoivatyötä niin asiakaslähtöisesti (mm. hoivapalvelun käyttäjien kokemusten ja näkemysten huomioon ottaminen), ammatillisesti (mm. hoiva-ammattin parissa toimivien henkilöiden työmenetelmien kehittäminen) kuin yhteistoiminnallisetkin (mm. hoivan palveluketjut ja -polut sekä niiden mallintaminen).

Hannu Piironen